

УДК 616-058:312.6:616-053.88(477)

В.В. Шафранський

СТАН ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ СТАРШИХ ВІКОВИХ ГРУП ЯК ПРОБЛЕМА СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Мета – вивчити та проаналізувати показники поширеності хвороб та захворюваності населення старших вікових груп в Україні як чинника потреби в послугах громадського здоров'я.

Матеріали та методи. Використано дані галузевої статистичної звітності за 2011–2015 рр. Основними методами дослідження були бібліосемантичний та статистичний.

Результати. Протягом 2011–2015 рр. в Україні зареєстровано зниження рівня поширеності хвороб серед населення старших вікових груп на 10,62% та захворюваності на 12,99%, що вказало на зниження звертання населення літнього віку по медичну допомогу. У 16 областях України виявлено перевищення загальноукраїнського рівня поширеності хвороб серед населення старших вікових груп, а у 14 регіонах – показників захворюваності. У структурі захворюваності перші п'ять місць посіли: хвороби органів дихання – 25,5% (11315,7 на 100 тис. відповідного населення), хвороби системи кровообігу – 18,4% (8148,2), хвороби ока та його придаткового апарату – 8,8% (3905,2), хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини – 7,6% (3365,3), травми та отруєння – 7,0% (3103,1). У структурі поширеності хвороб перше місце зайняли хвороби системи кровообігу – 50,6% (128631,5 на 100 тис. відповідного населення), друге – хвороби органів травлення – 10,2% (25889,1), третє – хвороби органів дихання – 8,0% (20424,9), четверте – хвороби кістково-м'язової системи – 6,1% (15513,0), п'яте – ендокринні хвороби – 5,4% (13641,8).

Висновки. Стан здоров'я літніх людей в Україні залишається актуальною медико-соціальною проблемою, що потребує міжсекторальних загальнонаціональних зусиль для реалізації заходів із надання належної та своєчасної медичної допомоги та забезпечення медичного догляду на всіх її рівнях. Дана функція на місцевому рівні може бути ефективно забезпечена системою громадського здоров'я, яка наразі активно впроваджується в Україні.

Ключові слова: населення старших вікових груп, показники, захворюваність, поширеність хвороб, громадське здоров'я.

Вступ

Постаріння населення є закономірним біологічним процесом, з яким пов'язане зростання вразливості організму та ймовірність його смерті. Майже в кожній країні частка людей віком старше 60 років збільшується швидше порівняно з будь-якою іншою віковою групою як у результаті зростання очікуваної тривалості життя, так і внаслідок зниження коефіцієнтів народжуваності [6–10]. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, у світі відбувається швидке старіння населення: за період з 2015 по 2050 рр. частка людей старше 60 років у світі майже подвоїться – з 12% до 22%, таким чином, очікується збільшення чисельності людей старше 60 років із 900 млн до 2 млрд. Значна частка цього збільшення відбувається в менш розвинених країнах, де до 2050 р. число людей похилого віку зросте з 400 млн до 1,7 млрд осіб [11, 14].

Демографічні зміни, пов'язані зі старінням, мають ряд наслідків для громадської охорони здоров'я. Гарне здоров'я має надзвичайно важливе значення для людей більш старшого віку, аби залишатися незалежними і брати активну участь у житті сім'ї і суспільства. Зміцнення здоров'я і заходи з профілактики хвороб протягом усього життя можуть запобігти або відстрочити

виникнення неінфекційних і хронічних хвороб, таких як хвороби серця, інсульт, рак тощо. Але ці хвороби також необхідно виявляти і лікувати на ранніх стадіях для того, щоб мінімізувати їх наслідки, а людям із захворюваннями у занедбаних стадіях потрібні відповідні послуги з догляду та підтримки протягом тривалого часу [3, 12, 13].

Сучасна концепція системи охорони здоров'я – це здорове старіння, яке вимагає всебічних невідкладних дій як з боку держави, так і системи охорони здоров'я щодо старіння. Досягненню цього можуть допомогти чотири пріоритетні напрями для дій: узгодження систем охорони здоров'я із потребами літніх людей; розробка систем довгострокової допомоги; створення сприятливих умов для людей похилого віку; поліпшення вимірювання, моніторингу та розуміння [1, 3]. Здорове старіння населення можна вважати успіхом політики громадської охорони здоров'я і соціально-економічного розвитку, але це також ставить перед суспільством складні завдання адаптації, щоб максимально зміцнити здоров'я і розширити функціональні можливості для літніх людей, а також їх соціальну участь і безпеку. Уряди країн повинні проводити політику, що дозволяє літнім людям продовжувати свою участь у суспільному житті і не допускати посилення несправедливості, яка часто зумовлює погане здоров'я в літньому віці. Урахування

потреб літніх людей у рамках систем охорони здоров'я має вирішальне значення [2]. Для цього потрібні зрушення від систем, орієнтованих на лікування гострих захворювань, до систем, здатних надавати безперервну допомогу людям із хронічними станами, найбільше поширеними в літньому віці. Слід пам'ятати, що тоді, як деяким людям похилого віку потрібні догляд і підтримка, численні групи населення похилого віку роблять найрізноманітніший внесок на рівні окремих сімей, місцевих громад і суспільства в ширшому сенсі [4, 5]. Цей внесок значно перевершує будь-які інвестиції, які можуть знадобитися для медичного обслуговування, тривалого догляду та соціального забезпечення, необхідних літнім людям, тому політика має бути спрямована не на стримування витрат, а на надання літнім людям можливостей, які б дозволяли займатися особам старшого віку важливими для них речами.

Мета роботи – вивчити та проаналізувати показники поширеності хвороб і захворюваності населення старших вікових груп як чинника потреби в послугах громадського здоров'я в Україні.

Матеріали та методи

Використано дані галузевої статистичної звітності за 2011–2015 рр. Основними методами дослідження були бібліосемантичний та статистичний.

Результати дослідження та їх обговорення

Протягом 2011–2015 рр. в Україні спостерігалось зниження як рівня поширеності хвороб серед населення старших вікових груп на 10,62% (254472,8 на 100 тис. відповідного населення), так і захворюваності на 12,99% (44387,9 на 100 тис. відповідного населення), (табл. 1).

Таблиця 1

Поширеність хвороб та захворюваність населення старших вікових груп у динаміці за 2011–2015 рр., Україна (на 100 тис. відповідного населення)

Показник	Рік				
	2011	2012	2013	2014	2015
Поширеність хвороб	284724,3	283266,8	281513,4	255081,8	254472,8
Захворюваність населення	51016,3	49734,0	49369,0	44730,5	44387,9

В 16 областях України за підсумками 2015 р. спостерігалось перевищення загальноукраїнського рівня поширеності хвороб серед населення старших вікових груп. Найвищі рівні поширеності хвороб відмічалися в м. Києві (401807,5 на 100 тис. відповідного населення), Дніпропетровській (311280,8) та Харківській (300556,9 відповідно) областях. У 14 регіонах показники

захворюваності старших вікових груп також перевищували загальноукраїнський показник захворюваності даної вікової категорії. Найвищі рівні реєструвалися в м. Києві (74742,7 на 100 тис. відповідного населення), Львівській (63066,5) та Дніпропетровській (61971,5) областях (табл. 2).

Таблиця 2

Регіональний розріз рангових показників поширеності хвороб та захворюваності населення старших вікових груп у 2015 р., Україна (на 100 тис. відповідного населення)

Адміністративно-територіальна одиниця	Поширеність	Адміністративно-територіальна одиниця	Захворюваність
Луганська	219464,8	Луганська	23621,5
Чернівецька	225079,2	Сумська	33982,5
Запорізька	236133,2	Донецька	35094,0
Закарпатська	238410,7	Житомирська	36736,4
Донецька	243571,4	Полтавська	36860,9
Івано-Франківська	249034,6	Кіровоградська	38683,4
Волинська	249638,3	Херсонська	38829,1
Львівська	251722,9	Запорізька	38876,9
Рівненська	252218,4	Чернівецька	43778,7
Україна	254472,8	Рівненська	44060,9
Кіровоградська	255678,6	Тернопільська	44121,8
Сумська	256701,2	Україна	44387,9
Херсонська	268468,9	Волинська	45920,2
Тернопільська	270835,2	Хмельницька	46744,8

Продовження таблиці 2

Житомирська	278847,1	Київська	47008,5
Полтавська	280624,1	Черкаська	47768,1
Хмельницька	282341,6	Закарпатська	49332,5
Миколаївська	285728,4	Миколаївська	49885,3
Черкаська	291391,4	Вінницька	50542,7
Вінницька	296381,5	Чернігівська	51376,5
Київська	296700,7	Харківська	51739,7
Чернігівська	297861,3	Одеська	52291,7
Одеська	298973,3	Івано-Франківська	60967,7
Харківська	300556,9	Дніпропетровська	61971,5
Дніпропетровська	311280,8	Львівська	63066,5
м. Київ	401807,5	м. Київ	74742,7

Слід зазначити, що за 2011–2015 рр. у 7 регіонах країни реєструвалося зростання рівнів поширеності хвороб серед населення старших вікових груп: у Житомирській області – на 9,8% відносно 2011 р., у Київській області – на 2,62% відповідно, у Кіровоградській області – на 4,55% відповідно, у Полтавській області – на 1,44% відповідно,

у Сумській області – на 4,64% відповідно, у Хмельницькій області – на 2,64% відповідно, у Чернігівській області – на 7,44% відповідно; у 12 областях спостерігалось зниження рівня поширеності хвороб серед осіб даної вікової категорії (табл. 3).

Таблиця 3

Регіональні показники поширеності хвороб серед населення старших вікових груп у динаміці за 2011, 2014 та 2015 рр., Україна (на 100 тис. відповідного населення)

Адміністративно-територіальна одиниця	Рік			Зміни	
	2011	2014	2015	2015/2011	2015/2014
Україна	284724,3	255081,8	254472,8	-10,62	-0,24
<i>Область</i>					
Вінницька	311194,8	296749,2	296381,5	-4,76	-0,12
Волинська	263834,8	254108,9	249638,3	-5,38	-1,76
Дніпропетровська	315946,4	307302,7	311280,8	-1,48	1,29
Донецька	264624,2	110817,4	243571,4	-7,96	119,80
Житомирська	253967,5	272268,5	278847,1	9,80	2,42
Закарпатська	258954,8	245780,3	238410,7	-7,93	-3,00
Запорізька	244715,4	239022,0	236 133,2	-3,51	-1,21
Івано-Франківська	257 993,9	254 460,7	249034,6	-3,47	-2,13
Київська	289117,3	291189,4	296700,7	2,62	1,89
Кіровоградська	244548,6	245179,0	255678,6	4,55	4,28
Луганська	242284,0	71640,3	219464,8	-9,42	206,34
Львівська	260759,9	256316,8	251722,9	-3,47	-1,79
Миколаївська	282673,9	286774,8	285728,4	1,08	-0,36
Одеська	317013,2	304123,8	298973,3	-5,69	-1,69
Полтавська	276645,9	275316,1	280624,1	1,44	1,93
Рівненська	242197,6	253348,5	252218,4	4,14	-0,45
Сумська	245326,6	251857,7	256701,2	4,64	1,92
Тернопільська	269614,0	273269,0	270835,2	0,45	-0,89
Харківська	315397,1	301723,4	300556,9	-4,71	-0,39
Херсонська	269695,6	265336,4	268468,9	-0,45	1,18
Хмельницька	275092,7	281568,2	282341,6	2,64	0,27
Черкаська	320256,5	300256,8	291391,4	-9,01	-2,95
Чернівецька	236243,4	231432,6	225079,2	-4,73	-2,75

Продовження таблиці 3

Чернігівська	277230,9	290153,9	297861,3	7,44	2,66
м. Київ	434848,1	412085,9	401807,5	-7,60	-2,49

Протягом 2011–2015 рр. у 7 областях України спостерігалось зростання рівнів захворюваності населення старших вікових груп: у Чернігівській області – на 2,7% відносно 2011 р., у Хмельницькій області – на 0,2% відповідно, у Сумській області – на 3,5% відповідно,

у Кіровоградській області – на 8,6% відповідно, у Дніпропетровській області – на 1,04% відповідно. У 15 областях показники захворюваності старших вікових груп мали тенденцію до зниження як порівняно з 2011 р., так і з 2014 р. (табл. 4).

Таблиця 4

Регіональні показники захворюваності населення старших вікових груп у динаміці за 2011, 2014 та 2015 рр., Україна (на 100 тис. відповідного населення)

Адміністративно-територіальна одиниця	Рік			Зміни	
	2011	2014	2015	2015/2011	2015/2014
Україна	51016,3	44730,5	44387,9	-12,99	-0,77
<i>Область</i>					
Вінницька	59633,3	52170,5	50542,7	-15,24	-3,12
Волинська	50933,8	47341,3	45920,2	-9,84	-3,00
Дніпропетровська	61333,1	60057,1	61971,5	1,04	3,19
Донецька	41387,8	15661,1	35094,0	-15,21	124,08
Житомирська	34443,3	35462,9	36736,4	6,66	3,59
Закарпатська	56953,2	50811,6	49332,5	-13,38	-2,91
Запорізька	42832,2	41047,7	38876,9	-9,23	-5,29
Івано-Франківська	64166,2	62102,1	60967,7	-4,98	-1,83
Київська	46023,6	45352,4	47008,5	2,14	3,65
Кіровоградська	35620,0	34823,0	38683,4	8,60	11,09
Луганська	32274,5	8005,7	23621,5	-26,81	195,06
Львівська	71958,9	65018,1	63066,5	-12,36	-3,00
Миколаївська	49293,1	50916,6	49885,3	1,20	-2,03
Одеська	57747,3	52653,5	52291,7	-9,45	-0,69
Полтавська	37397,6	35972,9	36860,9	-1,44	2,47
Рівненська	46320,7	45144,6	44060,9	-4,88	-2,40
Сумська	32829,8	33278,1	33982,5	3,51	2,12
Тернопільська	45959,4	45081,8	44121,8	-4,00	-2,13
Харківська	60887,6	52823,5	51739,7	-15,02	-2,05
Херсонська	49633,1	41332,1	38829,1	-21,77	-6,06
Хмельницька	46651,5	45432,4	46744,8	0,20	2,89
Черкаська	54923,6	50901,2	47768,1	-13,03	-6,16
Чернівецька	49455,2	44872,3	43778,7	-11,48	-2,44
Чернігівська	50023,2	50993,9	51376,5	2,71	0,75
м. Київ	85629,4	76860,6	74742,7	-12,71	-2,76

У структурі поширеності хвороб серед населення старших вікових груп у 2015 р., як і в попередні роки, перше місце посіли хвороби системи кровообігу – 50,6% (128631,5 на 100 тис. відповідного населення), друге – хвороби органів травлення – 10,2% (25889,1), третє – хвороби органів дихання – 8,0% (20424,9), четверте – хвороби кістково-м'язової системи – 6,1% (15513,0), п'яте – ендокринні хвороби – 5,4% (13641,8) (рис. 1).

За останні п'ять років серед населення старших вікових груп відбулося зниження показників поширеності

деяких інфекційних та паразитарних хвороб на 19,8% відносно 2011 р., хвороб ока та його додаткового апарату – на 14,08%, хвороб системи кровообігу – на 12,77%, хвороб шкіри та підшкірної клітковини – на 10,39%, травм та отруєнь – на 13,89% відповідно. Слід зазначити, що у 2015 р. порівняно з 2014 р. спостерігалось зростання рівнів поширеності хвороб серед населення старших вікових груп за 10 класами хвороб (табл. 5).

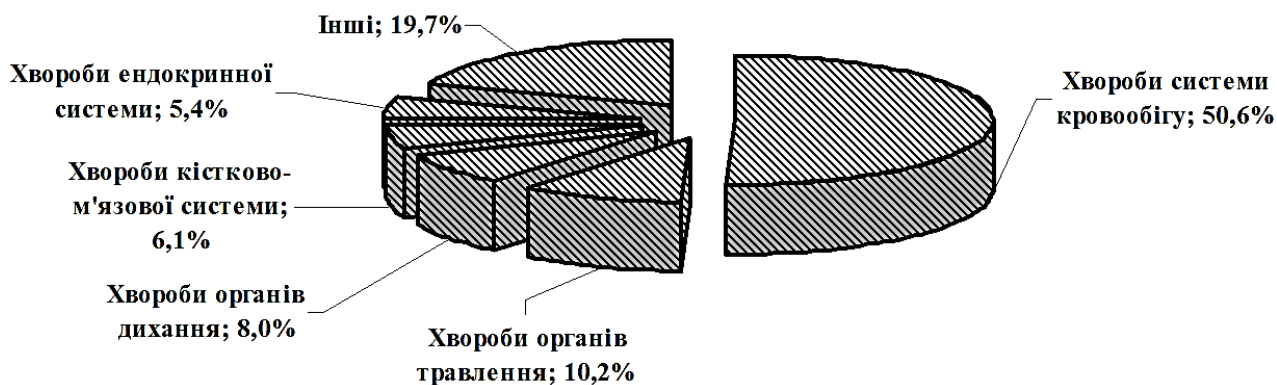

Рис. 1. Структура поширеності хвороб серед населення старших вікових груп за класами хвороб у 2015 р., Україна (%)

Таблиця 5

Показники поширеності хвороб за основними класами серед населення старших вікових груп у динаміці за 2011, 2014 та 2015 рр., Україна (на 100 тис. відповідного населення)

Клас хвороб	Рік			Зміни	
	2011	2014	2015	2015/2011	2015/2014
Усі хвороби, у т.ч.:	284724,3	255081,8	254472,8	-10,62	-0,24
деякі інфекційні та паразитарні хвороби новоутворення	2140,8	1779,0	1716,9	-19,80	-3,49
хвороби крові й кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму	1377,5	1261,1	1270,1	-7,80	0,71
ендокринні хвороби, розлади харчування та порушення обміну речовин	13769,4	13325,5	13641,8	-0,93	2,37
розлади психіки та поведінки	3568,1	3147,5	3152,7	-11,64	0,17
хвороби нервової системи	3548,4	3490,3	3503,4	-1,27	0,38
хвороби ока та його придаткового апарату	14955,0	13148,3	12849,8	-14,08	-2,27
хвороби вуха та соскоподібного відростка	3876,0	3323,8	3329,6	-14,10	0,17
хвороби системи кровообігу	147465,1	129686,0	128631,5	-12,77	-0,81
хвороби органів дихання	21824,7	20398,3	20424,9	-6,41	0,13
хвороби органів травлення	27101,6	25734,5	25889,1	-4,47	0,60
хвороби шкіри та підшкірної клітковини	3373,9	3050,5	3023,4	-10,39	-0,89
хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини	16890,7	15477,4	15513,0	-8,16	0,23
хвороби сечостатевої системи	10193,8	9434,0	9492,4	-6,88	0,62
травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх чинників	3848,3	3323,2	3313,9	-13,89	-0,28

У структурі поширеності хвороб серед населення старших вікових груп у 2015 р. порівняно з попередніми роками збільшилась питома вага класу новоутворень, ендокринних хвороб, хвороб нервової системи, хвороб органів дихання, хвороб органів травлення, хвороб кістково-м'язової системи та хвороб сечостатевої системи (табл. 6).

Аналіз структури первинної захворюваності населення старших вікових груп показав, що перші п'ять місць посіли: хвороби органів дихання – 25,5% (11315,7

на 100 тис. відповідного населення), хвороби системи кровообігу – 18,4% (8148,2), хвороби ока та його придаткового апарату – 8,8% (3905,2), хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини – 7,6% (3365,3), травми та отруєння – 7,0% (3103,1), (рис. 2).

За результатами аналізу показників первинної захворюваності населення старших вікових груп у динаміці за 2011, 2014 та 2015 рр. відмічалось зменшення рівнів захворюваності за всіма основними класами хвороб порівняно з 2011 р. (табл. 7).

Таблиця 6

Частка основних класів хвороб у структурі поширеності хвороб серед населення старших вікових груп у динаміці за 2011–2015 рр., Україна (%)

Клас хвороб	Рік				
	2011	2012	2013	2014	2015
Деякі інфекційні та паразитарні хвороби	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7
Новоутворення	3,2	3,20	3,2	3,3	3,4
Хвороби крові й кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Ендокринні хвороби, розлади харчування та порушення обміну речовин	4,8	4,9	5,1	5,2	5,4
Розлади психіки та поведінки	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2
Хвороби нервової системи	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4
Хвороби ока та його придаткового апарату	5,3	5,3	5,3	5,2	5,1
Хвороби вуха та соскоподібного відростка	1,36	1,37	1,36	1,30	1,30
Хвороби системи кровообігу	51,8	52,1	51,8	50,8	50,6
Хвороби органів дихання	7,7	7,70	7,6	8,0	8,0
Хвороби органів травлення	9,5	9,6	9,6	10,1	10,2
Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини	6,0	6,0	6,0	6,1	6,1
Хвороби сечостатевої системи	3,6	3,6	3,6	3,7	3,7
Травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх чинників	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3

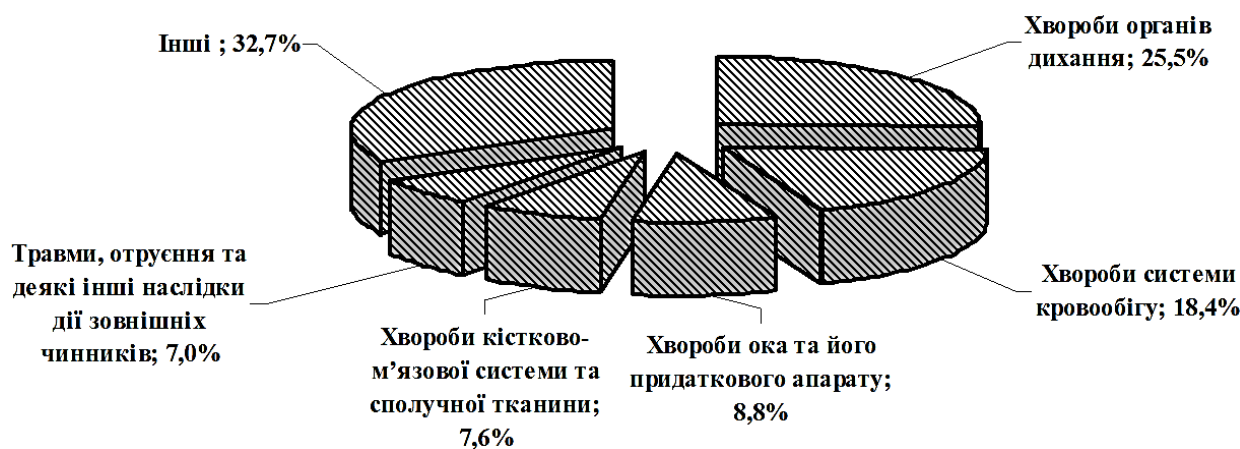

Рис. 2. Структура захворюваності населення старших вікових груп за класами хвороб у 2015 р., Україна (%)

Таблиця 7

Показники захворюваності за основними класами хвороб серед населення старших вікових груп у динаміці за 2011, 2014, 2015 рр., Україна (на 100 тис. відповідного населення)

Клас хвороб	Рік			Зміни	
	2011	2014	2015	2015/2011	2015/2014
Усі хвороби, у т.ч.:	51016,3	44730,5	44387,9	-12,99	-0,77
деякі інфекційні та паразитарні хвороби новоутворення	1230,2	1062,6	1043,5	-15,18	-1,80
хвороби крові й кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму	1431,4	1271,3	1271,7	-11,16	0,03
	205,5	179,0	184,0	-10,46	2,79

Продовження таблиці 7

ендокринні хвороби, розлади харчування та порушення обміну речовин	1185,1	1035,8	996,2	-15,94	-3,82
розлади психіки та поведінки	322,6	234,0	233,2	-27,71	-0,34
хвороби нервової системи	1216,1	1161,7	1171,7	-3,65	0,86
хвороби ока та його придаткового апарату	4543,3	3963,9	3905,2	-14,04	-1,48
хвороби вуха та соскоподібного відростка	2493,7	2158,9	2170,7	-12,95	0,55
хвороби системи кровообігу	10045,9	8438,3	8148,2	-18,89	-3,44
хвороби органів дихання	12458,5	11134,9	11315,7	-9,17	1,62
хвороби органів травлення	2453,1	2214,5	2215,9	-9,67	0,06
хвороби шкіри та підшкірної клітковини	2842,0	2508,8	2475,6	-12,89	-1,32
хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини	3801,2	3445,6	3365,3	-11,47	-2,33
хвороби сечостатевої системи	3074,1	2690,4	2688,8	-12,53	-0,06
травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх чинників	3588,3	3125,6	3103,1	-13,52	-0,72

У 2015 р. у структурі первинної захворюваності населення старших вікових груп відносно 2014 р. збільшилась частка класу новоутворень до 2,9%, хвороб вуха та соскоподібного відростка – до 4,9%, хвороб органів дихання – до 25,5%, хвороб сечостатевої системи – до 6,1% (табл. 8).

Таблиця 8

Частка основних класів хвороб у структурі захворюваності населення старших вікових груп у динаміці за 2011–2015 рр., Україна (%)

Клас хвороб	Рік				
	2011	2012	2013	2014	2015
Деякі інфекційні та паразитарні хвороби	2,4	2,5	2,5	2,4	2,4
Новоутворення	2,8	2,9	3,0	2,8	2,9
Хвороби крові й кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Ендокринні хвороби, розлади харчування та порушення обміну речовин	2,3	2,5	2,5	2,3	2,2
Розлади психіки та поведінки	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5
Хвороби нервової системи	2,4	2,4	2,4	2,6	2,6
Хвороби ока та його придаткового апарату	8,9	9,1	9,2	8,9	8,8
Хвороби вуха та соскоподібного відростка	4,9	5,0	5,0	4,8	4,9
Хвороби системи кровообігу	19,7	20,0	19,8	18,9	18,4
Хвороби органів дихання	24,4	23,2	23,1	24,9	25,5
Хвороби органів травлення	4,8	4,8	4,7	5,0	5,0
Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	5,6	5,6	5,7	5,6	5,6
Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини	7,5	7,5	7,6	7,7	7,6
Хвороби сечостатевої системи	6,0	6,1	6,2	6,0	6,1
Травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх чинників	7,0	7,3	7,2	7,0	7,0

Висновки

Стан здоров'я літніх людей в Україні залишається актуальною медико-соціальною проблемою, що потребує міжсекторальних загальнонаціональних зусиль для реалізації заходів із надання належної та своєчасної медичної допомоги та забезпечення медичного догляду

на всіх її рівнях. Дана функція на місцевому рівні може бути ефективно забезпечена системою громадського здоров'я, яка наразі активно впроваджується в Україні.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням потреби населення старших вікових груп у послугах громадського здоров'я.

Література

1. *Здоровье и системы здравоохранения: доклад о состоянии здравоохранения в Европе, 2009 г. Здоровье и системы здравоохранения.* – Копенгаген : Европейское региональное бюро ВОЗ, 2009 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0006/117186/E93103R.pdf. – Название с экрана.
2. *Европейский план действий по укреплению потенциала и услуг общественного здравоохранения.* – Копенгаген : ЕРБ ВОЗ, 2012 (документ EUR/RC62/12). – 52 с.
3. *Європейська база даних «Здоров'я для всіх»* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.euro.who.int/hfadb>. – Назва з екрана.
4. *Здоров'я-2020. Основи європейської політики та стратегія для XXI ст.* – Копенгаген : ЄРБ ВООЗ, 2013. – 224 с.
5. *Здоровье-2020: основы европейской политики в поддержку действий всего государства и общества в интересах здоровья и благополучия.* – Мальта : ЕРК ВОЗ, 2012. – 18 с.
6. *Медико-демографічна ситуація та основні показники медичної допомоги населенню в регіональному аспекті. 2013 рік.* – Київ : МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України», 2014. – 168 с.
7. *Мировая статистика здравоохранения. 2012 год.* – Женева : ВОЗ, 2013. – 176 с.
8. *Основные показатели здоровья в Европейском регионе ВОЗ.* – Копенгаген : ЕРБ ВОЗ, 2013. – 10 с.
9. *Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні за 2013–2014 роки.* – Київ : ЦМС МОЗ України, 2015. – 328 с.
10. *Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2013 рік.* – Київ, 2014. – 438 с.
11. *Facts and figures on long-term care – Europe and North America / M. Huber [et al.].* – Vienna : European Centre for Social Welfare Policy and Research, 2009.
12. *Przywar B. Projecting future health care expenditure at European level: drivers, methodology and main results / B. Przywar.* – Brussels : European Commission, 2010 (European Economic Papers No. 417).
13. *Quality in and equality of access to healthcare services / M. Huber [et al.].* – Brussels : European Commission, 2008.
14. *WHO. Regional Office for Europe.* – Copenhagen, 2013 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.euro.who.int/ru/homo>. – Title from screen.

Дата надходження рукопису до редакції: 15.09.2016 р.

**Состояние здоровья населения
старших возрастных групп как проблема
системы общественного здоровья**

В.В. Шафранский

Национальный медицинский университет
имени А.А. Богомольца, г. Киев, Украина

Цель – изучить и проанализировать показатели распространенности болезней и заболеваемости населения старших возрастных групп в Украине как фактора потребности в услугах общественного здоровья.

Материалы и методы. Используются данные отраслевой статистической отчетности за 2011–2015 гг. Основными методами исследования были библиосемантический и статистический.

Результаты. На протяжении 2011–2015 гг. в Украине зарегистрировано снижение уровня распространенности болезней среди населения старших возрастных групп на 10,62% и заболеваемости на 12,99%, что указало на снижение обращения населения старшего возраста за медицинской помощью. В 16 областях Украины обнаружено превышение общеукраинского уровня распространенности болезней среди населения старших возрастных групп, а в 14 регионах – показателей заболеваемости. В структуре заболеваемости первые пять мест заняли: болезни органов дыхания – 25,5% (11315,7 на 100 тыс. соответствующего населения); болезни системы кровообращения – 18,4% (8148,2); болезни глаза и его придаточного аппарата – 8,8% (3 905,2); болезни костно-мышечной системы и соединительной ткани – 7,6% (3365,3); травмы и отравления – 7,0% (3103,1). В структуре распространенности болезней первое место заняли болезни системы кровообращения – 50,6% (128631,5 на 100 тыс. соответствующего населения), второе – болезни органов пищеварения – 10,2% (25889,1), третье – болезни органов дыхания – 8,0% (20424,9), четвертое – болезни костно-мышечной системы – 6,1% (15513,0), пятое – эндокринные болезни – 5,4% (13641,8).

Выводы. Состояние здоровья пожилых людей в Украине остается актуальной медико-социальной проблемой, которая нуждается в межсекторных общенациональных усилиях для реализации мероприятий из предоставления надлежащей и своевременной медицинской помощи и обеспечения медицинского досмотра на всех ее уровнях. Данная функция на местном уровне может быть эффективно обеспечена системой общественного здоровья, которая теперь активно внедряется в Украине.

Ключевые слова: население старших возрастных групп, показатели, заболеваемость, распространенность болезней, общественное здоровье.

**Health status of older age groups
as a problem of public health system**

V.V. Shafranskiy

Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine

Purpose – to study and analyze indicators of disease prevalence and morbidity of the population of older age groups in Ukraine as a factor in public health services needs.

Materials and methods. We used data of sectoral statistical reports for the 2011–2015 biennium. The main research methods were bibliosemanticheskyy and statistical.

Results. During 2011–2015 registered in Ukraine decline in disease prevalence in the population of older age groups in the incidence of 10.62% and at 12.99%, which is indicated to reduce the circulation of the older population for medical help. In 16 regions of Ukraine observed excess of all-Ukrainian the level of disease prevalence in the population of older age groups, and in 14 regions – morbidity. In the structure of morbidity occupied the first five places: respiratory diseases – 25.5% (11,315.7 per 100 thousand of the population concerned.); diseases of the circulatory system – 18.4% (8,148.2); diseases of the eye and adnexa – 8.8% (3,905.2); diseases of the musculoskeletal system and connective tissue – 7.6% (3,365.3); injuries and poisonings – 7.0% (3,103.1). In the structure of the prevalence of first place occupied the diseases of the circulatory system diseases – 50.6% (128,631.5 per 100 thousand of the population concerned), the second – a disease of the digestive system – 10.2% (25,889.1), the third – respiratory diseases – 8.0% (20,424.9), the fourth – diseases of the musculoskeletal system – 6.1% (15,513.0), the fifth – endocrine diseases – 5.4% (13,641.8).

Conclusions. State of health of elderly people in Ukraine remains relevant medical and social problem which requires multi-sectoral national efforts for the implementation of activities from the provision of adequate and timely medical assistance and medical examination at all levels. The function at the local level can be efficiently provided public health system, which is now actively being implemented in Ukraine.

Key words: population in older age groups, indicators, morbidity, disease, public health.

Відомості про автора

Шафранський Віктор Вікторович – к.мед.н. доц. кафедри менеджменту охорони здоров'я Національного медичного університету імені О.О. Богомольця; бульвар Т. Шевченка, 13, м. Київ, 01601, Україна.